VIIKONVAIHDE

Pieniä suolaisia. Palan välimerellistä ruokakulttuuria voi tuoda omaan keittiöönsä meze-alkupalojen muodossa. Sivu 17

Pustalle juhannussaunaan. Budapestin ulkopuolella järjestetään suomalaisjuhlia, leirikouluja ja ratsastusretkiä. Sivu 14

Maailmalta maalle. Japanilainen Noyuri viihtyy vaihto-oppilasperheensä luona maaseudun rauhassa. Sivu 15

Pieni kylä on suuri työllistäjä

Lähdevedestä pulppuava teollisuus työllistää kahden kylän verran väkeä keskipohjalaisessa Härkänevan kylässä. Maitotilallisten rohkea hyppy juomabisnekseen on osoittautunut kannattavaksi.

TOHOLAMPI

Suolle rakennetusta Härkänevasta on kasvanut yritteliäs kylä. Kaiken pohjalla on Multilan lähde, josta Suomen suurin lähdevesipullottaja Finn Spring ja erikoisjuomien edelläkävijä Bull Berry ammentavat raikkaan raaka-aineensa.

Härkänevan kylässä on kaksi kertaa enemmän työpaikkoja kuin asukkaita.

”Työntekijöitä tulee kymmenen vanhan kunnan alueelta. Pelkästään Finn Springillä on töissä toistasataa, joten tehdasalueella meitä on noin 140 henkeä”, Finn Spring Oy:n hallintojohtaja **Virpi Ali-Haapala** laskeskelee.

”Härkäneva on siinä mielessä harvinaislaatuinen kylä, että täällä työttömyysaste on lähellä nollaa.”

Toimitusjohtaja **Hannu Ali-Haapala** vahvistaa, että töitä riittää epävakaista ajoista huolimatta.

”Toholampi on muutenkin poikkeus kartalla, sillä täällä työttömyys on vähäistä.”

6,4 prosentin työttömyysaste jää selvästi alle maan keskiarvon.

Ei voi viedä Kiinaan

Menestyksen salaisuus on Multilan harjun lähdevesi, jota Ali-Haapalat alkoivat pullottaa 1990-luvun alussa. Maitotilallisten rohkea hyppy juomabisnekseen kannatti.

Perheyrityksestä on kasvanut Suomen suurin lähdeveden pullottaja ja lähdevesipohjaisten juomien valmistaja 70 prosentin markkinaosuudellaan.

”Lähde on massiivinen luonnonvara, jota ei voi viedä Kiinaan. Siinä mielessä tämä on varma työpaikka”, Virpi Ali-Haapala korostaa.

Vaikka vettä pullotetaan 60 miljoonaa litraa vuodessa, sillä ei ole vaikutusta pohjaveteen tai lähteen toimintaan, vaan vettä riittää vielä koko Toholammin käyttöön.

”Käytämme vain yhden kolmasosan lähteessä virtaavasta vedestä.”

Ekologisuus huomioidaan myös tuotteiden hiilijalanjäljessä, joka kompensoidaan kokonaisuudessaan.

Kyläläisten yritys

Finn Springin kasvusta on virrannut työtä koko lähiseudulle.

”Bull Berryn synty on hyvä esimerkki siitä, että täällä ei tunneta naapurikateutta”, Virpi Ali-Haapala sanoo.

”Saattaa kuulostaa kotiinpäin vetämiseltä, mutta kyllä täällä on sellainen ajattelutapa vallalla, ettei vedetä mattoa alta. Annetaan toisillekin mahdollisuus ja kannustetaan”, Bull Berryn hallituksen puheenjohtaja **Ilpo Wennström** vahvistaa.

Vuonna 1998 perustettu Bull Berry Oy on kyläläisten omistama. Yrittäjien mielestä yhteistyön taustalla vaikuttaa se, että Härkänevalla on ponnistettu täysin tyhjästä.

”Tänne muuttaneet eivät olleet eturivissä muuten kuin sodassa. Hyvä yhteishenki, että huolehditaan toisista, on syntynyt varmasti osaksi sitä kautta.”

Euroopan edelläkävijä

Yhtiöt mahtuvat sulassa sovussa samalle tontille, sillä keskinäistä kilpailua ei synny. Finn Springin asiakkaita ovat kaupan keskusliikkeet.

”Bull Berry on taas puhtaasti sopimusvalmistaja, joka ei tee omia tuotteita, vaan panostaa tuotekehittelyyn. Meidän asiakkaat ovat pääsääntöisesti pieniä, innovatiivisia yrityksiä”, Wennström kuvailee.

Yhteistyö Leader Oy:n kanssa tehnyt Bull Berrystä edelläkävijän urheilu- ja erikoisjuomien sekä proteiinipitoisten välipalapatukoiden valmistuksessa.

”Olemme esimerkiksi kehittäneet kirkkaan, vesipohjaisen proteiinijuoman, joka ei sakkaannu. Tälläkin hetkellä olemme Euroopan ainoa yritys, joka pystyy sellaisen valmistamaan.”

Tekes-hankkeena alkanut testaus- ja kehitystyö kartonkikoneita valmistavan Lamican Oy:n kanssa on mahdollistanut maitopohjaisten juomien ja luomumehujen pakkaamisen aseptiseen kartonkitölkkiin, jota voi säilyttää avaamattomana huoneenlämmössä.

Maitoa ja marjoja läheltä

Parhaassa tapauksessa maito on peräisin Wennströmin omista lehmistä.

”Maitopohjaisten juomien raaka-aine tulee Maitokolmiolta, joten sitä voi kutsua lähiruuaksi.”

Läheltä saatavia raaka-aineita ja luonnon antimia, kuten viljoja ja marjoja, käytetään muutenkin paljon. Syrjäinen sijainti Suomen kartalla on eduksi etenkin viennissä.

”Pyrimme tekemään mahdollisimman hyviä tuotteita niistä raaka-aineista, jotka täällä ovat parasta. Kotimaista ei vain tahdo saada tarpeeksi”, Wennström harmittelee.

Tulevaisuuden Nokia

Elintarviketeollisuudessa Bull Berryn kaltainen sopimusvalmistaja on yhä kummajainen. Härkänevalaiset peräänkuuluttavatkin alalle ennakkoluulottomuutta.

”Kyllähän maaseudulla on oltu pitkään liian tiukassa talutushihnassa. Ei ole kuulosteltu mitä mahdollisuuksia voisi olla, jos tehtäisiin vähän kaupallista yhteistyötä”, Hannu Ali-Haapala toteaa.

Erikoistuotteista voi avautua tie pärjäämiseen suurten maatalousmaiden rinnalla.

”Suomalainen elintarviketeollisuus voi olla jopa tulevaisuuden Nokia, kunhan se vain pitää huolta puhtaudestaan ja osaamisestaan”, Wennström uskoo.

HENNA VAINIO

Hannu Ali-Haapala ja Ilpo Wennström uskovat yhteistyön voimaan. Yhteishenkeä tarvittiin silloinkin, kun Härkänevan kylä raivattiin suon keskelle.

ESKO KESKI-VÄHÄLÄ

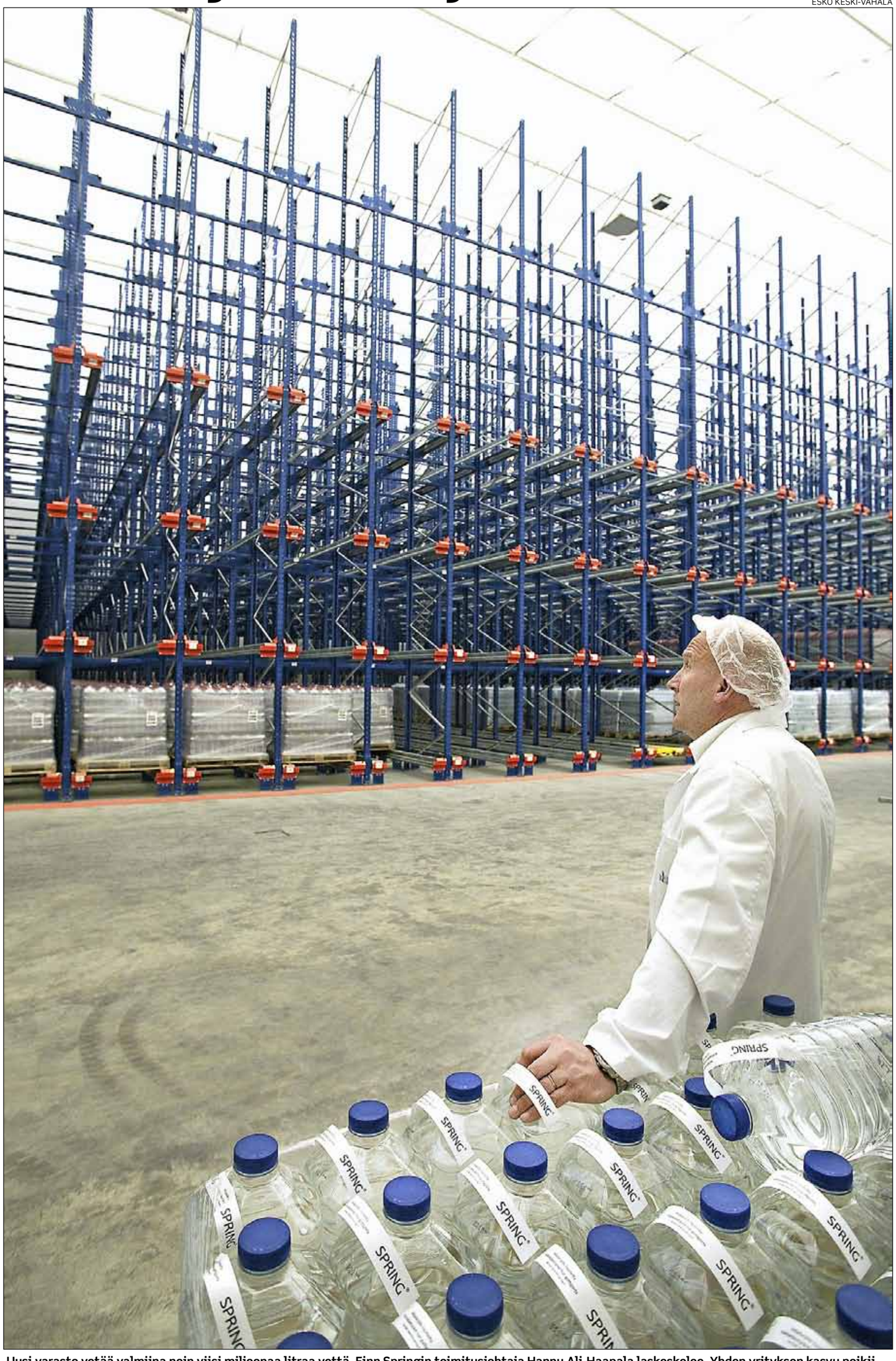

Uusi varasto vetää valmiina noin viisi miljoonaa litraa vettä, Finn Springin toimitusjohtaja Hannu Ali-Haapala laskeskelee. Yhden yrityksen kasvu poikii töitä muillekin, sillä Härkänevalla on tapana käyttää mahdollisimman paljon lähiseudun yrittäjien palveluita myös rakentamisessa.

Tänne muuttaneet eivät olleet eturivissä muuten kuin sodassa.

Kuoleva kylä ilman tehdasta

Härkänevan vanhin mies **Pertti Kuutti**, 79, on seurannut ilolla kylän kehitystä. Huolta herättää vain se, että nuoriso tahtoo muuttaa pois.

”Jos ei tuota tehdasta olisi tullut, kyllä tämä olisi nyt kuoleva kylä.”

Uukuniemeltä evakkoon joutunut Kuutin perhe muutti Härkänevalle ensimmäisten joukossa.

”Isä ja vanhemmat veljet tulivat tänne Laihialta jo vuoden 1948 alussa rakentamaan saunatuvan, jossa asuimme aluksi”, Pertti Kuutti muistelee.

14-vuotias poika oli aikamiesten apuna, kun kymmenen hehtaarin tilan peltoja raivattiin.

”Perusraivauksessa käytettiin telaketjupillaria, jossa oli valtava aura. Muuten ojat kaivettiin etupäässä kuokalla ja lapiolla.”

Metsästysmaat olivat hyvät, mutta muuten leipä oli lujassa.

”Meidän maa oli vielä savipohjaista, joten se tahtoi liettyä. Ojat olivat niin täynnä keväällä, että melkein piti tehdä sama kaivuhomma uudestaan.”

”Eihän täällä menestynyt silloin mikään muu kuin heinä”, huokaa **Eini Nuorala** muistellessaan entisaikaa.

Nuoralan perhe muutti kahden lapsen ja yhden lehmän kanssa Alavieskasta Toholammin Härkänevalle tammikuussa 1957.

”Mieheni **Einari** oli niin innokas maanviljelijä, että hän yritti kaikkensa ja kovalla työllä pellot tulivat paremmiksi.”

HENNA VAINIO

KYLÄ

Suosta kyläksi

Noin 70 asukkaan kylässä toimii maatilojen lisäksi 14 yritystä, jotka työllistävät yhteensä yli 150 henkeä.
Ensimmäiset asukkaat muuttivat Härkänevalle vuonna 1948.
Kylä rakennettiin suolle kotinsa menettäneiden evakoiden ja rintamamiesten perheiden asuttamiseksi.
Kylän historiasta kertova Suosta kyläksi ilmestyy 15. kesäkuuta. Kirjan päätoimittaja on Veli Kotilainen.

Saunamökki oli Uukuniemeltä evakkoon joutuneen Kuutin perheen ensimmäinen koti Härkänevalla. ”Mailasta sain hyvän vaimon”, Pertti Kuutti kiittelee lämpimästi.